

1982, 18. ledna – Sdělení VONS č. 287 „Jan Hrabina pravomocně odsouzen“ o usnesení Vyššího vojenského soudu v Příbrami zamítajícím odvolání Jana Hrabiny proti rozsudku Vojenského obvodového soudu v Praze, který ho odsoudil pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹

Dne 12. 1. 1982 Vyšší vojenský soud v Příbrami za předsednictví podplukovníka Mojžíra Pospíšila zamítl odvolání Jana Hrabiny, jak co do viny, tak co do výše trestu.² Osmadvacetiletý dělník Jan Hrabina, signatář Charty 77, otec roční dcery, ve vazbě od 4. 5. 1981, byl odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dva a půl roku v I. NVS pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách (§ 269/1 tr. z.). Přisouzený trest byl zdůvodněn vysokou mírou společenské nebezpečnosti pacifistických myšlenek v současné celosvětové situaci (srov. J. Hrabina se odvolával kromě svého svědomí i k autoritě mírových výzev L. Brežněva) a celkovým politickým postojem odsouzeného (ve spisech figuruje výpověď J. Hrabiny z loňského roku, že vojenskou službu odmítá m. j. i z obavy před možnou intervencí v PLR).³

Informace o Chartě 77, r. 5, 1982, č. 1, s. 7.

POZNÁMKY

¹ K případu Jana Hrabiny viz dále sdělení VONS č. 254, dokument č. 255.

² Po návratu z vězení se vzhledem k dalšímu hrozícímu několikaletému trestu rozhodl pětiměsíční presenční službu absolvovat. Své rozhodnutí zdůvodnil v prohlášení z 27. 3. 1984, v nichž zopakoval a dále rozvedl své argumenty z dopisu obvodní vojenské správě v Praze 10 z 9. 3. 1981 (viz sdělení VONS č. 254, dokument č. 255): „Žádost jsem zdůvodnil tím, že vojenskou službu nemohu nastoupit proto, že:

1. Vídeňské jednání o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě se ocitlo ve slepé uličce; ukazuje se tedy nutnost osobně se nasadit a nespolehat pouze na diplomatická jednání.

2. V ČSSR neexistuje úplná náhradní vojenská služba, která by byla řešením pro ty, kteří z důvodů svědomí a přesvědčení se zdráhají či odmítají vojenskou službu nastoupit. Podanou žádost lze uchopit jako podnět k řešení této problematiky.

3. Události v Polsku vzbuzovaly obavy, že mimo jiné i čs. armáda se bude podílet na jejich řešení.

Body 1. a 2. byly přidružené pro mé rozhodnutí nenastoupit vojenskou službu a zůstalo-li by u nich, pravděpodobně bych vojenskou službu nakonec nastoupil. Rozhodujícím momentem pro mé rozhodnutí byl právě bod 3. Obavy, že bych se podílel na případné intervenci v Polsku, mi nedovolily, abych konkrétně v roce 81 nastoupil vojenskou službu. V žádném případě jsem neodmítl a ani neodmítám vojenskou službu jako takovou. Považoval jsem však za nutné vymezit se vůči konkrétní situaci, kdy se čs. armáda stane nástrojem potlačování.

Samozřejmě, bylo by možné říci, že čs. armáda je takovým nástrojem již ve své podstatě, a v takovém případě bude práv každý, kdo řekne, že tedy ani dnes bych vojenskou službu nastoupit neměl. Ano, souhlasím. „Čistá řešení“ však nemám na skladě: do vězení znovu nespěchám (tentokrát kolem pěti let ve II. NVS). Do emigrace také ne.“ Prohlášení je uloženo in: LP, Sb. VONS, inv. č. 128, sign. II/1, kart. 25.

K případu Jana Hrabiny viz dále BLAŽEK, Petr: Dejte šanci míru! Pacifismus a neformální mírové aktivity mládeže v Československu 1980–1989, in: Miroslav Vaněk a kol.: *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*, Praha 2002, s. 53; PAŽOUT, Jaroslav: Odpírači vojenské služby a Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných, in: Petr Blažek (ed.): *A nepozdvihne meč... Odpírání vojenské služby v Československu 1948–1989*, Praha 2007, s. 123–125; BLAŽEK, Petr: „Odsoudil mě vojenský soud“. Panelová diskuse s odpírači vojenské služby, in: tamtéž, s. 241–273; ŠIMSÁ, Martin: Odpírači vojenské služby v ČCE z náboženských a politických důvodů, in: *Cesta církve 1*, Praha 2009, s. 50–62.

³ V souvislosti s polskou krizí, která vypukla v létě 1980, se očekával obdobný zásah vojsk států Varšavské smlouvy jako v Československu v roce 1968. Nejblíže k vojenské intervenci bylo v první polovině prosince 1980. Blíže BAEVA, Iskra – BLAŽEK, Petr – KAMIŃSKI, Łukasz – KUBINA, Michael – PACZKOWSKI, Andrzej – TANTZSCHER, Monika – TISCHLER, János – WILKE, Manfred – WÓJTOWICZ, Norbert (eds.): *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodiego w PRL 1980–1982*, sv. 1 (sierpień 1980 – marzec 1981), Warszawa 2006.